

Sorainen Law Offices vadošie apdrošināšanas speciālisti:

TALLINA

Andrus Kattel, zvērināts advokāts
Tel: +372 6400 900
E-pasts: andrus.kattel@sorainen.ee

RĪGA

Anete Rubene, zvērināta advokāte
Tel: +371 7 365 000
E-pasts: anete.rubene@sorainen.lv

VIĻŅA

Dr. Tomas Kontautas, zvērināts advokāts,
apdrošināšanas darba grupas vadītājs
Tel: +370 5 2685 040
E-pasts: tomas.kontautas@sorainen.lt

IGAUNIJA

LIKUMDOŠANA

Grozījumi Apdrošināšanas darbības likumā

2007.gada 1. un 20. janvārī stājās spēkā grozījumi Apdrošināšanas darbības likumā. Lai ieviestu ES apdrošināšanas direktīvas, apdrošināšanas sabiedrības obligātā maksātspējas norma vairs nav saistīta ar sabiedrības minimālo pamatkapitālu. Turpmāk minimālās maksātspējas normas apmērs ir noteikts vismaz 3,2 miljoni EUR apmērā apdrošinātājam, kas veic pārapirošināšanu, dzīvības apdrošināšanu vai atbildības, kredītu vai garantiju apdrošināšanu, un vismaz 2,2 miljoni EUR apdrošinātājam, kurš darbojas citās apdrošināšanas jomās.

Atbilstoši Starptautiskajiem Finanšu Pārskatu Standartiem, grozījumi nosaka prasības atbildīgā aktuāra darba pieredzei, kā arī apdrošinātāja, kura mītnes valsts ir ārpus ES, filiālei un apdrošināšanas sabiedrības rīcības plāna un iekšējo noteikumu prasības un saturu. Grozījumi nosaka jaunas apdrošināšanas rezervju klases. Turklāt dzīvības apdrošināšanas rezervēs finanšu saistības tiek definētas un iekļautas dzīvības apdrošināšanas obligātās maksātspējas normas aprēķinā.

Grozījumi nosaka arī apdrošināšanas sabiedrību vadītāju un darbinieku darbību ierobežojumus.

Apdrošināšanas brokeriem un aģentiem turpmāk būs jāatklāj klientam samaksa, kādu viņi saņem no apdrošinātāja par katru ar starpniecības palīdzību noslēgto apdrošināšanas līgumu.

Sākot ar 2007.gada 1.jūliju aģentiem tāpat kā brokeriem būs pienākums noskaidrot klienta prasības apdrošināšanas līgumam, pamatojoties uz klienta sniegto informāciju. Aģentam būs jāiesniedz klientam piedāvājums par apdroši-

nāšanas līguma noslēgšanu un jāpamato klientam sniegtie padomi un rekomendācijas ar rūpību, kas atbilst apdrošināšanas līguma sarežģītībai.

Transportlīdzekļu civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas likuma izmaiņu projekts
Likumprojekta iemesls ir Direktīva 2005/14/ES (arī saukta par 5. direktīvu). Vissvarīgākās izmaiņas saistībā ar direktīvu ir kompensācijas maksājumu ierobežojumu paaugstināšana un labāka gājēju, riteņbraucēju, skrituļslidotāju un citu tādu satiksmes dalībnieku aizsardzība.

Saskaņā ar pašreizējo regulējumu kompensācijas maksājuma ierobežojums par Igaunijā satiksmē izraisītu kaitējumu ir 1,6 miljoni EEK (aptuveni 100 000 EUR) īpašuma kaitējuma gadījumā un 5,5 miljoni EEK (aptuveni 351 500 EUR) miesas bojājumu gadījumā. Ierobežojums piemērojams vienai cietušajai personai par vienu apdrošināšanas gadījumu. Likumprojekts nosaka ierobežojumus 1 miljona EUR (aptuveni 15,6 miljoni EEK) apmērā īpašuma kaitējuma gadījumā un 5 miljonus EUR (aptuveni 78 miljoni EEK) miesas bojājumu gadījumā. Minētie ierobežojumi tiks piemēroti vienam apdrošināšanas gadījumam neatkarīgi no cietušo personu skaita. Jaunajiem ierobežojumiem būs pārejas periods, un tie pilnībā stāsies spēkā 2012. gada vasarā.

Pašreizējais likums nosaka, ka personas miesas bojājumi, kas radīti gājējam vai riteņbraucējam ar transportlīdzekli, tiek kompensēti saskaņā ar OCTA, pat tādā gadījumā, ja transportlīdzekļa īpašnieks nav atbildīgs par radīto kaitējumu. Likumprojekts vēl vairāk uzlabo neaizsargāto satiksmes dalībnieku aizsardzību. Gājējam, riteņbraucējam, skrituļslidotājam un citām personām nodarītie miesas bojājumi un bojājumi īpašumam tiks kompensēti neatkarīgi no tā, kurš ir atbildīgs par radītajiem zaudējumiem.

Igaunija

Grozījumi Apdrošināšanas darbības likumā

Latvija

Uzlabojumi apdrošināšanas līgumu tiesiskajā regulējumā

Lietuva

Jaunas prasības attiecībā pret apdrošināšanas brokeriem

Sorainen Law Offices

Starptautiska konference
"Jaunami ES apdrošināšanu regulējošajos normatīvajos aktos"
Viļņā, Lietuva

Vissvarīgākie grozījumi, kas nesaistās ar direktīvu, ir atteikšanās no prasības, ka vadītājam vienmēr ir jāuzrāda polise. OCTA apdrošināšanas polise var būt formātā, kuru var reproducēt rakstiskā veidā (piemēram, e-pastā vai citā elektroniskā formā).

Šis likumprojekts paredz arī virkni citu grozījumu OCTA likumā.

Tirgus regulatora ieteikumi

2006. gada novembrī Igaunijas Finanšu uzraudzības iestāde pieņēma rekomendējošus un nesaistošus norādījumus "Vispārējās apdrošināšanas līgumu prasības", kas stāsies spēkā 2007. gada 1. jūnijā.

Norādījumu mērķis ir aizsargāt apdrošinājumaņēmēju, radot tirgus situāciju, kurā apdrošināšanas līgumi (standarta noteikumi) ir skaidri un viegli pieejami un salīdzināmi. Galvenais norādījumu objekts ir nedzīvības apdrošināšanas līgumi, kas noslēgti ar patērētājiem. Tomēr zināmā mērā norādījumi ir piemērojami arī dzīvības apdrošināšanas līgumiem.

Norādījumi uzsver saprātīguma un labticības principus, ietver rekomendācijas par apdrošināšanas standarta noteikumu struktūru, formulējumu un tā pasniegšanas formu, apdrošināšanas polises saturu utt. Piemēram, izņēmumu sarakstam jābūt izsmeltošam, slēptu vai nepamatotu izņēmumu izmantošana ir aizliegta. Polise jāietver visi segtie riski, ieskaitot precīzu atsauci uz standarta noteikumu punktu, kurā tiek definēti apdrošinātie riski, un uz punktu, kurā uzskaitīti izņēmumi.

Apdrošinātājam savā interneta mājas lapā jāpublicē visi standarta noteikumi un nosacījumi un citi dokumenti, uz kuriem kā daļu no apdrošināšanas līguma atsaucas noteikumi un nosacījumi.

TIESU NOLĒMUMI

Apdrošinātāja regresa tiesību prasība saskaņā ar obligāto atbildības apdrošināšanu

Lietā Nr. 3-2-1-70-06 Augstākā tiesa ir noskaidrojusi regresa tiesību regulējumu saskaņā ar notāru obligāto atbildības apdrošināšanu.

Šajā gadījumā notārs apstiprināja dokumentus mājas nodošanai, kuru veica pārstāvis pats sev, rīkojoties saskaņā ar vilottu īpašnieka pilnvarojumu. Īpašnieks pieprasīja kompensāciju no notāra, un tiesa apmierināja prasību. Notāra atbildības apdrošinātājs samaksāja kompensāciju

un iesniedza prasību pret personu (pārdevēja nepilnvaroto pārstāvi), kurš pārdeva māju.

Augstākā tiesa norādīja, ka, pat tādā gadījumā, ja notāram būtu solidāra atbildība kopā ar nepilnvaroto pārdevēja pārstāvi, apdrošinātāja prasība netiek apmierināta saskaņā ar likumu. Saskaņā ar likumu apdrošinātājs pārņem apdrošinājumaņēmēja vai apdrošinātās personas saistības tikai tad, ja tās ir cietušās personas, tas ir, atbildības apdrošināšanā nepastāv regresa prasība. Līdz ar to tiesa secināja, ka pēc atlīdzības samaksas saskaņā ar obligāto civiltiesiskās atbildības apdrošināšanu apdrošinātājs nekļūst par cietušo pusi. Likums nenosaka prasības nodošanu saskaņā ar atbildības apdrošināšanu, jo apdrošinājumaņēmējs vai apdrošinātais ir vainīgā persona. Līdz ar to apdrošinājumaņēmējs var nodot prasību apdrošinātājam.

Apdrošinājuma summa un kompensācijas apjoms

Augstākā tiesa pieņēma lēmumu lietā Nr. 3-2-1-90-06 par to, vai apdrošinājuma summa jānorāda ar konkrētu skaitli un vai apdrošinājuma daudzpakāpju summu var noteikt standarta noteikumos.

Augstākā tiesa uzskatīja, ka apdrošināšanas līguma puses precīzas apdrošinātās summas vietā var vienoties par principiem maksimālā kompensācijas apjoma noteikšanai. Apdrošinājuma summas noteikšanas principos var būt arī apdrošināto objektu bilances vērtība (sākotnējā vērtība). Tomēr apdrošinātāja pienākums nav atlīdzināt apdrošinājumaņēmējam vairāk par faktiskajiem zaudējumiem.

Otrkārt, vienošanos par daudzpakāpju apdrošinājuma summas piemērojumu var iekļaut standarta noteikumos ar nosacījumu, ka formulējums ir nepārprotams. Standarta daudzpakāpju apdrošinājuma summas noteikumi ir nepārprotami, ja saprātīgs apdrošinājumaņēmējs, slēdzot līgumu, var skaidri saprast, pēc kādas apdrošinājuma summas jāaprēķina kompensācija. Tādi standarta noteikumi nedrīkst būt nesamērīgi kaitīgi apdrošinājumaņēmējam. Nesamērīgi kaitīgs var būt tāds standarta noteikums, kas izslēdz kompensācijas maksājumu, pamatojoties uz apdrošinājuma summu, kas kalpojusi par pamatu apdrošināšanas prēmijas aprēķinam.

Tātad, maksimālajam kompensācijas apjomam (apdrošinājuma summai) nav jābūt noteiktai kā konkrētai naudas summai. Apdrošināšanas līguma standarta noteikumos var norādīt daudzpakāpju sistēmu kā apdrošinājuma summas noteikšanas pamatu. Tomēr apdrošinājumaņēmējam ir jābūt skaidram tādām standarta noteikumu formulējumiem.

Apdrošināšanas līguma noslēgšanas forma

Tallinas Apelācijas tiesa savā lēmumā, izskatot lietu par apdrošināšanas līguma darbību lietā Nr. 2-04-2217 konstatēja, ka apdrošināšanas līgumu ar klientu nevar uzskatīt par noslēgtu vai grozītu ar apdrošinātāja klusēšanu vai bezdarbību.

Lietā prasītājs apgalvoja, ka apdrošinātājs savlaicīgi neatbildēja uz apdrošinājumaņēmēja pieteikumu grozīt apdrošināšanas līgumu un tādējādi līgums ir jāuzskata par grozītu saskaņā ar nosacījumiem, kā pieprasījis apdrošinājumaņēmējs savā pieteikumā. Tiesa nolēma, ka likums nenosaka, ka apdrošinātāja klusēšanu var uzskatīt kā apdrošināšanas līguma grozījumu apstiprinājumu. Tomēr jānorāda, ka atkarībā no apstākļiem, piemēram, praksi, kādu puses pašas ievieš, vai, ja apdrošinātāja uzvedība skaidri norāda uz iesniegtā pieteikuma akceptu, pretējs risinājums netiek izslēgts.

Šajā gadījumā apdrošinātāju veiksmīgi pārstāvēja mūsu apdrošināšanas advokāts Andrus Kattel.

Papildu informācija:

Andrus Kattel

E-pasts: andrus.kattel@sorainen.ee

LATVIJA

LIKUMDOŠANA

Grozījumi likumā "Par apdrošināšanas līgumu"

2007. gada 18. aprīlī stājas spēkā grozījumi likumā "Par apdrošināšanas līgumu", kas nepieciešami, lai uzlabotu apdrošināšanas līgumu tiesisko regulējumu.

Ar grozījumiem likumā paredzēta kārtība, kādā tiek noslēgts apdrošināšanas līgums, izmantojot distances saziņas līdzekli, noteikti regulējumi gadījumam, kad puses vienojas, ka apdrošināšanas prēmija vai tās pirmā daļa tiek samaksāta pēc apdrošināšanas līguma spēkā stāšanās un prēmijas maksājums tiek veikts novēloti. Turpmāk apdrošinātājiem būs pienākums reaģēt uz maksājuma veikšanu pēc līgumā noteiktā termiņa, desmit dienu laikā veicot apdrošināšanas prēmijas atmaksu vai nosūtot apdrošinājumaņēmējam lūgumu paziņot apdrošinātājam, kādā veidā apdrošinājumaņēmējs vēlas saņemt apdrošināšanas prēmijas atmaksu.

Likuma grozījumi nosaka, ka pušu parakstu neesamība uz apdrošināšanas polises neietekmēs apdrošināšanas līguma spēkā esamību.

Līdz ar likuma grozījumu pieņemšanu tiek ieviesta apdrošinātāja brīdinājuma sistēma pirms apdrošināšanas līguma izbeigšanas, ja pretēji apdrošināšanas līguma noteikumiem apdrošināšanas prēmijas samaksa nav bijusi pilnīga. Likuma grozījumi nosaka, ka gadījumos, ja apdrošinājuma ņēmējs ir fiziska persona, apdrošinātājam apdrošināšanas atlīdzība ir jāizmaksā 15 dienu laikā no lēmuma par apdrošināšanas atlīdzības izmaksu pieņemšanas dienas.

Turklāt, ir mainīta prasījumu noilguma sistēma. Tiesības iesniegt apdrošinātājam paziņojumu par apdrošinātā riska iestāšanos beigsies, ja tās nebūs izmantotas 3 gadu laikā no apdrošinātā riska iestāšanās dienas. Pārējās saistību tiesības, kas izriet no apdrošināšanas līguma, beigsies, ja persona tās neizlietos divu gadu laikā.

Likumā iekļautas tiesību normas, kas izriet no Eiropas Padomes direktīvām Nr. 88/357/EEK, 92/49/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvas 2002/83/EK.

Apsargiem būs jāapdrošinās

Ministru Kabinets ir atbalstījis Iekšlietu ministrijas izstrādāto Ministru kabineta noteikumu projektu "Noteikumi par civiltiesiskās atbildības obligāto apdrošināšanu apsardzes darbībā", kas nosaka civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas kārtību un civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas minimālo atbildības limitu apsardzes darbībā. Tas nozīmē, ka apsardzes komersantiem būs jāapdrošina sava civiltiesiskā atbildība, kas paredz atlīdzību par apsardzes darbības laikā nodarīto kaitējumu trešās personas dzīvībai un veselībai, tās mantai, kā arī par zaudējumiem, kas radušies zādzības ar iekļūšanu un laupīšanas rezultātā.

Noteikumi paredz, ka apsardzes darbības civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas minimālais atbildības limits par apdrošināšanas periodu būs ne mazāks par 10% no apsardzes komersanta gada apgrozījuma, bet ne mazāk kā 100 000 latu gadā.

Vienlaikus Ministru kabineta noteikumu projektā ir noteikta apsardzes komersanta civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas kārtība.

Grozījumi Apdrošināšanas un pārprošīnāšanas starpnieku darbības likumā

Finanšu un kapitāla tirgus komisija ir iesniegusi izskatīšanai grozījumus Apdrošināšanas un pārprošīnāšanas starpnieku darbības likumā. Grozījumi ietver priekšlikumu atļaut kredītiestādēm kā apdrošināšanas aģentiem piedāvāt vairāku apdrošinātāju polises.

Pret minētajiem grozījumiem iebilst Latvijas apdrošināšanas brokeru asociācija, Latvijas Profesionālo apdrošināšanas brokeru asociācija un Patērētāju interešu aizstāvības asociācija, norādot, ka tas būtiski ierobežos klienta (fiziskas personas) tiesības, nedodot iespēju kredītiestādes klientam izdarīt brīvu, uz pilnīgu informāciju balstītu izvēli starp kredītiestādes piedāvātajām apdrošināšanas polisēm. Minētās organizācijas uzskata, ka, lai aizstāvētu patērētāju intereses, patērētājiem ir precīzi jāzina, ka apdrošināšanas piedāvātājs pārstāv patērētāja (apdrošinājuma ņēmēja) intereses vai arī apdrošināšanas sabiedrības intereses, kā tas ir apdrošināšanas sabiedrības aģenta gadījumā. Atļaujot kredītiestādēm darboties vairāku apdrošināšanas sabiedrību vārdā pastāv risks, ka patērētājs tiks maldināts, ka viņš saņem objektīvu piedāvājumu analīzi, līdz ar to pastāv nopietns risks patērētāju maldināšanai. Savukārt Latvijas Komerčbanku asociācija uzskata, ka ņemot vērā kredītiestāžu līdzšinējo darbību piesaistīto apdrošināšanas aģentu statusā, ir pieļaujams paredzēt kredītiestāžu tiesības izplatīt vairāku apdrošinātāju līdzīgu apdrošināšanas veidus.

Papildus iepriekš minētajai normai, likuma grozījumu projekts precizē, ka persona, kas nodarbojas ar apdrošināšanas vai pārprošīnāšanas starpniecību pašnodarbinātās personas statusā, nav tiesīga vienlaikus nodarboties ar apdrošināšanas vai pārprošīnāšanas starpniecību uz darba tiesisko attiecību pamata.

Turklāt, apdrošinātājam būs pienākums informēt Finanšu un kapitāla tirgus komisiju par sadarbības līguma ar apdrošināšanas aģentu izbeigšanu, bet apdrošināšanas brokerim un apdrošināšanas aģentam būs pienākums informēt Finanšu un kapitāla tirgus komisiju par apdrošināšanas un pārprošīnāšanas starpniecības pakalpojumu sniegšanas pārtraukšanu vai izbeigšanu.

No likuma ir svītrotā norma, kas noteica prasību par valsts valodas prasmi apdrošināšanas brokerim, apdrošināšanas brokeru sabiedrības atbildīgajai personai un darbiniekam, kas ir tieši iesaistīts apdrošināšanas un pārprošīnāšanas starpniecībā, kā arī piesaistītajam apdrošināšanas aģentam un piesaistītā apdrošināšanas aģenta atbildīgajai personai un darbiniekam, kas ir tieši iesaistīts apdrošināšanas starpniecībā.

Likuma grozījumi nosaka, ka apdrošināšanas brokeris apdrošināšanas un pārprošīnāšanas starpnieka profesionālo darbību ir tiesīgs savienot ar ieguldījumu pakalpojumu sniedzēja darbību, juridisko pakalpojumu sniegšanu un operācijām ar nekustamo īpašumu.

Likuma grozījumi reglamentē sodu apmēru par likumā noteikto normu pārkāpumu.

Minētie likuma grozījumi vēl ir jāpieņem Saeimā.

Latvijas Transportlīdzekļu apdrošinātāju biroja tiesības uzkrāt detalizētus datus par apdrošinātāju noslēgto OCTA līgumu prēmijām

Paredzams, ka Latvijas Transportlīdzekļu apdrošinātāju birojam tiks liegta iespēja OCTA informācijas sistēmā uzkrāt detalizētus datus par apdrošinātāju noslēgto OCTA līgumu prēmijām. To paredz grozījumi Ministru kabineta (MK) noteikumu projektā "Noteikumi par sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas informācijas sistēmas darbībai nepieciešamo datu apjomu un veidiem, datu ievades, apmaiņas un izmantošanas kārtību". Konkurences Padome uzskata, ka, iespējams, OCTA prēmiju uzkrāšana informācijas sistēmā kavē vai kā citādi deformē konkurenci.

Eiropas Komisijas Konkurences Ģenerāldirektorāts norāda, ka datu uzkrāšana varētu negatīvi ietekmēt konkurenci OCTA tirgū gadījumā, ja šie dati par konkrēto personu kļūst pieejami konkurencijai.

Minētos grozījumus MK noteikumu projektā "Noteikumi par sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas informācijas sistēmas darbībai nepieciešamo datu apjomu un veidiem, datu ievades, apmaiņas un izmantošanas kārtību" drīzumā skatīs Ministru kabinetā.

TIESU NOLĒMUMI

Personu par vainīgu ceļu satiksmes negadījuma izraisīšanā var noteikt tikai likumā paredzētās institūcijas

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Civillietu departaments, izskatot lietu Nr. SKC – 97 nosprieda, ka personu par vainīgu ceļu satiksmes negadījuma izraisīšanā var noteikt tikai un vienīgi likumā paredzētās institūcijas un vienīgi likumā noteiktajā kārtībā, veicot konkrētas procesuālās darbības speciālajās tiesību normās, Ceļu satiksmes likumā, Administratīvā procesa likumā un Kriminālprocesa likumā noteiktajā kārtībā. OCTA likuma 31.panta pirmajā daļā apdrošinātājam paredzētas tiesības izvērtēt un noteikt tikai katras ceļu satiksmes negadījumā iesaistītās personas atbildību par nodarītajiem zaudējumiem, nevis vainu, kas ir tikai viens no aspektiem atbildības par zaudējumiem izvērtēšanā.

Ceļu satiksmes negadījuma (divu automašīnu sadursmes) rezultātā tika bojāta kādam komersantam piederoša automašīna. Komersants iesniedza apdrošināšanas sabiedrībā, kura bija apdrošinājusi otras automašīnas īpašnieka OCTA pieteikumu par apdrošināšanas atlīdzības izmaksu sakarā ar ceļu satiksmes negadījumu. Apdrošinātājs veica ekspertīzi un saskaņā ar veiktās ekspertīzes rezultātiem, augstākminētajā ceļu satiksmes negadījumā iesaistīto vadītāju vainas sadalījums tika noteikts 50% pret 50%. Līdz ar to apdrošinātājs pieņēma lēmumu par apdrošināšanas atlīdzības izmaksu 50% apmērā no aprēķinātās zaudējuma summas.

Komersants cēla tiesā prasību pret apdrošināšanas sabiedrību par apdrošināšanas atlīdzības piedziņu. Pirmās un otrās instances tiesa apmierināja komersanta prasību, bet Augstākās tiesas Senāts (3.instance) nosūtīja lietu jaunai izskatīšanai.

Izskatījusi lietu atkārtoti, prasība tika apmierināta. Tiesa atzina, ka konkrētā civiltiesiskā attiecība radusies ceļu satiksmes negadījuma izraisīšanas brīdī un līdz ar to tā apspriežama, pamatojoties uz tajā brīdī spēkā esošo OCTA likuma redakciju. Minētais likums noteica, ka zaudējumus atlīdzina tas apdrošinātājs, kurš apdrošinājis zaudējumu nodarījušā transporta līdzekļa īpašnieka civiltiesisko atbildību, bet, ja ceļu satiksmes negadījumu izraisījušas vairākas personas, tādējādi nodarot savstarpējus zaudējumus, apdrošinātāji apdrošināšanas atlīdzību katram cietušajam izmaksā atbilstoši katra transporta līdzekļa vadītāja vainas pakāpei.

Tiesa konstatēja, ka no lietas materiālos esošās OCTA izziņas par ceļu satiksmes negadījumu, konkrēto ceļu satiksmes negadījumu izraisījis otras automašīnas vadītājs. Tas pats izriet no administratīvā protokola par ceļu satiksmes negadījumu, kurā bez minētā atspoguļots gan notikuma apraksts, pārkāpuma būtība, cietušie, automašīnām konstatētie bojājumi. Ceļu policija, izskatījusi administratīvā pārkāpuma lietu, par vainīgo personu ceļu satiksmes negadījumā ir atzinusi otras automašīnas vadītāju un sodījusi viņu pēc APK 125.pantā pirmās daļas par Ceļu satiksmes noteikumu pārkāpumu. Ceļu policijas lēmums par konkrētā ceļu satiksmes negadījuma dalībnieka vainu likumā noteiktajā kārtībā nav pārsūdzēts.

Tiesa secināja, ka tehniskajā ekspertīzē pētījums izdarīts tieši par automobiļu vadītāju vainas sadalījumu ceļu satiksmes negadījumā, nevis par zaudējumu nodarīšanas faktu un apstākļiem. Līdz ar to

augstākminētā tehniskā ekspertīze un tajā izdarītie secinājumi uz konkrēto strīdu nav attiecināmi. Bez tam, pēc tiesas kolēģijas konstatētā, tehniskā ekspertīze veikta vienpusēji – izpētē izmantotas tikai vienas automašīnas fotogrāfijas, ziņu par otras automašīnas bojājumiem tajā vispār nav, pētījums veikts, pamatojoties uz personu paskaidrojumos iekļautām aptuvenām ziņām par tādiem faktiem (attālumam, no kāda pamanīts šķērslis uz brauktuves), kuriem ir izšķiroša nozīme secinājuma izdarīšanā – varēja vai nevarēja otrs vadītājs izvairīties no sadursmes.

Apdrošinātājs uzskatīja, ka tiesa nav izvērtējusi lietā esošos pierādījumus par komersantam piederošās automašīnas vadītāja vainu satiksmes negadījuma izraisīšanā un iesniedza kasācijas sūdzību.

AT Senāts atzina, ka spriedums atstājams negrozīts, jo par vainīgo ceļu satiksmes negadījuma izraisīšanā var noteikt tikai un vienīgi likumā paredzētās institūcijas un vienīgi likumā noteiktajā kārtībā, veicot konkrētas procesuālas darbības speciālajās tiesību normās noteiktajā kārtībā. Tiesai policijas izdarītos secinājumus par vainu ceļu satiksmes negadījuma izraisīšanā civilprocesa ietvaros nav pamata pārvērtēt. Tiesa izvērtēja arī lietā esošo apdrošinātāja pasūtīto tehniskās ekspertīzes slēdzienu un atzina, ka tas nevar būt par pamatu, lai tiktu apšaubīts Ceļu policijas lēmums par konkrētā vadītāja vainu.

Papildu informācija:

Anete Rubene

E-pasts: anete.rubene@sorainen.lv

LIETUVA

LIKUMDOŠANA

Likums par finanšu instrumentu tirgiem: papildu apdrošināšanas brokeru pāraudzība un iespējas apdrošinātājiem

2007. gada 1. novembrī stājas spēkā jauns likums "Par finanšu instrumentu tirgiem". Lai gan likums galvenokārt regulē kapitāla tirgu, atsevišķi aspekti ir svarīgi arī apdrošināšanas nozarei.

Pirmkārt, likums paredz noteikumus, kas regulē finanšu konsultantu sabiedrību darbības (sabiedrība, kuras primārās darbības ir investīciju konsultācijas). Cita starpā ir paredzēts, ka tādas sabiedrības licencēs un pārraudzīs Vērtspapīru komisija. Tas rada nedrošību apdrošināšanas brokeru sabiedrībām (kuras jau pārrauga Apdrošināšanas uzraudzības

komisija), kurām arī ir tiesības būt par starpniekiem Pillar II pensiju līgumu noslēgšanā (ieguldījumu līgumi, saskaņā ar kuriem personas daļu sava sociālā nodrošinājuma nodokļa velta privātam pensiju fondam). Tādējādi apdrošināšanas brokeru sabiedrības, kuras sniedz ieguldījumu konsultācijas saistībā ar Pillar II pensiju līgumiem, visdrīzāk arī pārraudzīs Vērtspapīru komisija.

Otrkārt, likums nosaka Finanšu konsultantu sabiedrības obligātās apdrošināšanas prasības. Apdrošinājuma summa ir 100 000 LTL (aptuveni 29 000 EUR) par apdrošināšanas gadījumu un 500 000 LTL (aptuveni 145 000 EUR) par visiem apdrošināšanas gadījumiem gada laikā. Tādējādi apdrošinātājiem tiek radītas jaunas iespējas piedāvāt personīgās atlīdzības apdrošināšanas produktus.

Jaunas prasības attiecībā pret apdrošināšanas brokeriem

2007.gada 9.martā Apdrošināšanas uzraudzības komisija paziņojusi, ka Lietuvas valdībai ir iesniegts likumprojekts, kas groza Apdrošināšanas likumu. Likumprojekts ievieš jaunas, apdrošināšanas brokerus regulējošas prasības.

Pirmkārt, apdrošināšanas brokeru sabiedrībai būs tiesības saņemt tikai to komisijas maksu, kuru maksā klients (apdrošinājuma ņēmējs, apdrošinātais, labuma guvējs vai cietusi trešā persona). Saskaņā ar līdzšinējo pieredzi, komisijas maksas gandrīz visos gadījumos sedz apdrošinātājs.

Otrkārt, piesaistītajiem apdrošināšanas starpniekiem būs atļauts pārdot produktus dzīvības vai nedzīvības apdrošinātājiem bez jebkādiem ierobežojumiem attiecībā uz pārstāvēto apdrošinātāju skaitu. Tāpat piesaistītiem apdrošināšanas starpniekiem būs atļauts pārdot dažādu apdrošinātāju konkurējošus produktus (saskaņā ar pašreizējo Apdrošināšanas likuma redakciju tas ir aizliegts).

Likumprojekts izraisīja negatīvu apdrošināšanas brokeru organizāciju reakciju, kuras saskaņā draudus apdrošināšanas brokeru institūcijas pastāvēšanai, ja tādi grozījumi tiktu ieviesti.

Iesniegts grozījumu projekts Transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības (OCTA) apdrošināšanas likumā

2006.gada 28.decembrī Lietuvas valdība iesniedza Lietuvas parlamentā esošā OCTA likuma grozījumus.

Projekts ievieš Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2005/14/EK (2005.gada 11.maijs), kas groza Padomes Direktīvas 72/166/EEK, 84/5/EEK, 88/357/EEK un 90/232/EEK

un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2000/26/EK attiecībā uz civiltiesiskās atbildības apdrošināšanu saistībā ar mehānisko transportlīdzekļu lietošanu.

Īpaša apdrošinājumaņēmēja prasījuma veidlapa nav nepieciešama

2006.gada 19.decembrī Apdrošināšanas uzraudzības komisija ir grozījusi savu 2004.gada 9.marta lēmumu par Patērētāju strīdu izšķiršanas noteikumiem un apdrošinājumaņēmēja prasījuma veidlapu.

Saskaņā ar grozījumiem apdrošinājumaņēmējam, iesniedzot prasījumu pret apdrošinātāju, netiks prasītas īpašas Apdrošināšanas uzraudzības komisijas apstiprinātas prasījuma veidlapas, un viņi ir tiesīgi vērsties pie inspektora ar vienkāršu rakstisku vēstuli.

Kaut gan Apdrošināšanas uzraudzības komisijas lēmumi par klientu strīdiem ir rekomendējoši, apdrošināšanas nozare tos ievēro. Klientu strīdu nokārtošanas statistika atrodama apdrošināšanas uzraudzības tīmekļa vietnē (www.dpk.lt/gincai.php). Iespējamā publicitāte mudina apdrošinātājus rast risinājumu strīdā ar apdrošinājumaņēmēju pirms uzraudzības iestāde paziņo savu lēmumu.

Apdrošināšanas uzraudzības komisijas nokārtoto apdrošinājumaņēmēju strīdu apjoms pieaug katru gadu. Uzraudzības iestāde ir norūpējusies par to, ka tā patērē būtiski daudz laika apdrošinājumaņēmēju strīdiem (kas faktiski nav tās primārā funkcija). Nozare pauž bažas par klientiem pārāk labvēlīgiem lēmumiem, kas nepievērš pietiekami daudz uzmanības riska izvērtēšanai un prasību izskatīšanas metodēm, kas pieņemamas modernam apdrošināšanas tirgum.

TIESU NOLĒMUMI

Muitas obligācijas: apdrošinātājs uzvar 2 000 000 EUR lietā

2007.gada 29.janvārī Apelācijas tiesa izziņojusi savu lēmumu civillietā Klaipēdas Teritoriālās muitas iestādes prasībā pret UADB "Baltijos garantas". Pret apdrošinātāju iesniegtā 6 800 000 LTL (aptuveni 1 969 000 EUR) lielā prasība tika atzīta par nepamatotu.

Tiesa uzsvēra, ka muita - muitas obligāciju apdrošināšanas līgumā noteiktais labums guvējs, nav pienācīgi izpildījis savus pienākumus atbilstoši spēkā esošajiem muitas tranzīta procedūru noteikumiem,

un tādēļ veicinājusi zaudējumu rašanos – nesamaksātas muitas nodevas. Tādēļ apdrošinātāja pienākums nav atlīdzināt zaudējumus muitai.

Šis lēmums ir ļoti būtisks UADB "Baltijos garantas" un apdrošināšanas tirgum kopumā.

Pirmkārt, apdrošinātājs izvairījās no būtiskas ietekmes uz viņa maksātspēju. Otrkārt, apdrošināšanas tirgus, kas deviņdesmitajos gados smagi cieta no muitas prasībām (kas izraisīja vairākas bankrota procedūras), ir nostiprinājis savas pozīcijas. Apdrošinātāja galvojuma pienākumi pret muitas iestādi ir atzītas kā nosacīti (viņi ir atkarīgi no tā, vai muita pienācīgi izpilda savus pienākumus). Visbeidzot – ir radusies pārlicība par iespēju oponēt muitai.

Tomēr ir iespējama kasācijas procedūra, tas ir, apelācijas tiesas lēmumu var atkārtoti izskatīt Augstākajā tiesā.

Transporta apdrošināšana: apdrošināšanas atlīdzība par divas reizes nozagtu automašīnu

2006.gada 11.oktobrī Augstākā tiesa izziņojusi savu lēmumu civillietā prasībā pret UAB "PZU Lietuva", ar ko apdrošinātājam ir pienākums izmaksāt 100 620 LTL (aptuveni 29 000 EUR) apdrošināšanas atlīdzību.

Šīs lietas pamatā ir automašīnas nozagšana divas reizes. Sākotnēji automašīna tika nozagta Lietuvā apdrošināšanas polises darbības laikā. Pēc tam nozagta automašīna tika atrasta Krievijā, trešās personas valdījumā ar viltotiem automašīnas dokumentiem. Automašīna tika novietota īpaši aizsargātā teritorijā, no kurienes tika nozagta otrreiz, bet šoreiz apdrošināšanas polises termiņš bija beidzies.

Apdrošinātājs pamatoja savu aizstāvību ar to, ka faktiski zaudējumi tika radīti otrās zādzības gadījumā, kas notika pēc apdrošināšanas polises darbības beigām.

Tiesa uzskatīja, ka apdrošinātāja pienākumu maksāt atlīdzību izraisīja pirmā zādzība, kas notika, kamēr polise bija spēkā. Fakts, ka apdrošinātā persona ir uzzinājusi par automašīnas atrašanās vietu, neatgūstot to savā īpašumā, mazāk ietekmē lēmumu par to, vai atlīdzība ir jāizmaksā.

Papildu informācija:

Tomas Kontautas

E-pasts: tomas.kontautas@sorainen.lt

APDROŠINĀŠANAS TIRGUS JAUNUMI BALTIJĀ

2006. gada septembrī tika reģistrēta *Codan Forsikring A/S* Igaunijas filiāle (*Codan Forsikring A/S Eesti filiaal*), bet patlaban tā vēl nav uzsākusi aktīvu komercdarbību.

2007. gada februārī Finanšu uzraudzības instance izsniedza *Hansa Varakindlustus* (Hansa īpašumu apdrošināšana) papildu licenci transporta līdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības apdrošināšanai, nelaimes gadījumu apdrošināšanai, veselības apdrošināšanai un finanšu zaudējumu apdrošināšanai.

Rīgas dome ir pieņēmusi lēmumu nodot privatizācijai Rīgas domei piederošos 2 000 000, jeb 100% apdrošināšanas sabiedrības "RSK apdrošināšanas AS" (RSK) akciju, pārdodot tās izsolē. Rīgas dome ir apstiprinājusi arī RSK privatizācijas projektu, RSK akciju izsoles sākumcenu nosakot 14 miljonu latu apmērā. Izsoles solis paredzēts 100 000 latu. Noteikts, ka jaunajam akciju īpašniekam būs pienākums pārdot Rīgas domei nekustamos īpašumus Lāčplēša ielā 38 un 60 par sertificēta vērtētāja noteikto tirgus vērtību. Jaunajam akciju īpašniekam būs jānodrošina RSK nepārtraukta darbība.

Norvēģijas dzīvības apdrošinātājs *Vital Forsikring ASA* ir izveidojis filiāli Lietuvā.

Janvārī apdrošināšanas brokeru sabiedrība *Viralita* ir apvienojusies ar *Aon Lietuva*, lielāko apdrošināšanas brokeru sabiedrību Lietuvā.

Februārī Lietuvas Apdrošināšanas uzraudzības komisija ir piekritusi AAS "Baltic Polis" pievienošanai tās mātes sabiedrībai Latvijā AS "Pareks apdrošināšanas kompānija". Pēdējā no minētajām pieder Norvēģijas apdrošinātājam *Gjensidige Forsikring*.

Martā pēc AAS "Baltikums draudimas" pieprasījuma Lietuvas Apdrošināšanas uzraudzības komisija ir anulējusi apdrošinātāja obligātās transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas licenci.

SORAINEN LAW OFFICES JAUNUMI

● Nesenie darījumi

Konsultācijas Polijas naftas pārstrādes sabiedrībai kredīta-apdrošināšanas jautājumos

Viļņas birojs palīdzēja klientam sagatavot, veikt pārrunas un sniedza konsultācijas saistībā ar kredītu apdrošināšanas līgumu, kas apdrošina Lietuvas klientu parādus.

Aviācijas apdrošināšanas konsultācijas

Viļņas birojs sniedzis konsultācijas starptautiskai aviācijas finanšu sabiedrībai par gaisa kuģu apdrošināšanas jautājumiem saistībā ar gaisa kuģu reģistrāciju Lietuvā.

Konsultācijas lielam automobiļu ražotājam

Sorainen Law Offices sniedza konsultācijas viena no pasaules vadošo automobiļu ražotāju Igaunijas filiālei saistībā ar globālu apdrošināšanas programmu, apdrošināšanas nodokļu jautājumiem un apdrošināšanas ieņēmumu maksājumu iespējām dīleriem Igaunijā, Latvijā un Lietuvā.

Konsultācijas dzīvības apdrošināšanas sabiedrībai

Viļņas un Rīgas biroji ir snieguši palīdzību vienai no lielākajām dzīvības apdrošināšanas sabiedrībām dalībai izsludinātajos konkursos saistībā ar dzīvības apdrošināšanas pakalpojumu sniegšanu.

Konsultācijas par apdrošinātāju un banku sadarbību

Sorainen Law Offices sniedza konsultācijas vienai no lielākajām Ziemeļvalstu apdrošināšanas sabiedrībām par apdrošināšanas pakalpojumu sniegšanu sadarbībā ar vienu no lielākajām bankām Baltijas valstīs.

Pārstāvība tiesā

Tallinas birojs veiksmīgi pārstāvējis Igaunijas vadošās apdrošināšanas

sabiedrības kā prasītājus vairākās regresa prasībās un kā atbildētājus lielās apdrošināšanas atlīdzības prasībās, ieskaitot prāvas Igaunijas Augstākajā tiesā.

● Citas ziņas

Sociālo zinātņu doktors Sorainen Law Offices apdrošināšanas juristu komandā

2006. gada 19. decembrī Viļņas Universitātes Tiesību zinātņu padomes publiskajā sesijā zvērināts advokāts Tomas Kontautas (Sorainen Law Offices Viļņas birojs) aizstāvēja doktora disertāciju "Lietuvas Apdrošināšanas līgumu likums: Teorētiski un praktiski aspekti" (*Lithuanian Insurance Contract Law: Theoretical and Practical Aspects*), un padome nolēma piešķirt Tomas Kontautas doktora (Ph.D.) grādu sociālās zinātnēs (tiesībās).

Sorainen Law Offices
aicina Jūs apmeklēt starptautisko konferenci

"Jaunumi ES apdrošināšanu regulējošajos normatīvajos aktos",

kas tiek rīkota sadarbībā ar Lietuvas Republikas Apdrošināšanas uzraudzības komisiju

2007. gada 16. maijā Viļņā, Lietuva.

Papildu informācija pieejama sekojošās tīmekļu vietnēs: www.sorainen.com,
www.infoklodai.lt vai, sazinoties ar Neringa Petrauskaite
(tel.: +370 5268 5040, e-pasts: neringa.petrauskaite@sorainen.lt).